

ραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Τὸ Γενάρη γένια σπέρνεις | καὶ θυμόκουρα θερίζεις (θυμόκουρα=χόρτα μὲ βελονοειδῆ φύλλα, συνών. τῷ προηγουμένῳ) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Τὸ Γενάρη οὔτε λαγὸς νὰ μὴ γατουρήσῃ ἔς τὰ σπαρμένα (ἢ κατὰ τὸν Ἰανουάριον βροχὴ εἶναι ἐπιβλαβὴς διὰ τὰ σιτηρά, διότι ἐπιγίνεται παγετὸς καὶ τὰ καταστρέφει) Πελοπν. (Ἀρεόπ.) Ὁ Γενάξῃ ἔρι κικρέ. Μήτε ἄγὸ νὰ μὴν περάῃ τάσου (κικρέ=πικρός, ἄγὸ=λαγός, τάσου=μέσα· κατὰ τὸν Ἰανουάριον, ὅτε βλαστάνει ὁ σῖτος, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διέλευσις οὐδὲ λαγοῦ εἰς τὰ χωράφια) Πραστ. Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Τὸ χιόνι τὸ Γενάρη εἶναι κοπρία τσαι τὸ Μάρτη εἶναι φωτία (ἢ πτώσις χιόνος κατὰ τὸν Ἰανουάριον εὐνοεῖ τὰ σιτηρά, ἐνῷ κατὰ τὸν Μάρτιον καταστρέφει αὐτὰ) Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) Γενάρη μῆνα κλάδευε, | φεγάρι μὴ γζε-τάξης (ὁ Ἰανουάριος θεωρεῖται ὁ καταλληλότερος μὴν διὰ τὸ κλάδευμα) Πελοπν. (Λεῦκτρ. Πλάτ. Οἶτυλ.) Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Γενάρη τσαι Φλεβάρη φύτευε καταβολάδες Πελοπν. (Σαηδόν.) Χιόνισ', ἔβρεξ' ὁ Γενάρης; | "Ὀλ' οἱ μύλοι μας θ' ἀλέθουν (αἱ τοιαῦται καιρικαὶ συνθῆκαι εὐνοοῦν τὰ σιτηρά) Μῆλ. Καλὴ βαδκειὰ τὸν Ἄουστον τσαι γέν-να τὸν Γεν-νάρην (βαδκειὰ=βατειά, ὀχεῖα· ἐπὶ τοῦ γινομένου εἰς τὸν ἀρμόζοντα χρόνον) Κύπρ. Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Τὸν Γεν-νάρη γόψε κλήμα | καὶ τὸν Ἄουστον σταφύλ-λαῖ (κάθε ἐργασία εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον) Ρόδ. Κόττα, πίττα τὸ Γενάρη | καὶ παπὶ τὸν Ἀλωνάρη (ἢ βρώσις ἐκάστου πράγματος πρέπει νὰ γίνεται τὸν κατάλληλον χρόνον) Πελοπν. (Γέρμ.) Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Ὁ Γεν-νάρης γεν-νᾶ τξ' ἀπογεν-νᾶ (διὰ τὸ ἄστατον τοῦ καιροῦ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον) Κύπρ. Ὁ ἥλιος τοῦ Γεν-νάρη τξαι τὰ λόγια τῆς πολιτιτξῆς ἔν ἔχουν πίστιν (πολιτιτξῆς=πόρνης· διὰ τὸ ἄστατον τοῦ καιροῦ κατὰ τὸν Ἰανουάριον καὶ τὸ ἄστατον τοῦ χαρακτῆρος τῆς πόρνης) αὐτόθ. Ἡ χήρα κι ὁ Γενάρης ὅ,τι θέλει κάνει (ἐπὶ τοῦ ἔχοντος ἐλευθερίαν εἰς τὰς πράξεις του) Πελοπν. (Λακων.)

Ὁ Γενάρης γένια βγάνει | καὶ μουστάκια ξεκολώνει
τὰ μικρὰ παιδιὰ ζαρώνει, | γέρους τοὺς ἀναπαρώνει
(ἀναπαρώνει=θανατώνει· ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ ψύχους ὑφίσταται βλαπτικὴν ἐπίδρασιν τὸ σῶμα καὶ ἐνίοτε ἐπέρχεται καὶ ὁ θάνατος) Πελοπν. (Οἶτυλ.) Ὁ Γεν-νάρης κι ἂ γεν-νᾶ, | τοῦ καλοκαιριοῦ μηνᾶ (διότι βαίνομεν πρὸς τὴν ἄνοιξιν) Λειψ. Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Τοῦ Γεν-νάρη τὸ φεγγάριμ | παρὰ λίον μέραιμ μονιάζ-ζει (διὰ τὴν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον λαμπρότητα τῆς σελήνης) Χίος (Πισπιλ.) Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. || Ἄσμ.

Οἱ μέρες νὰ ᾖναι τοῦ Μαγιοῦ κ' οἱ νύχτες τοῦ Γενάρη
νὰ σὲ χορτάσω φίλημα, νὰ σὲ χορτάσω χάδι
Πελοπν. (Ἀνώγ.)

Γεν-νάρη, γέν-να τοῦ Χριστοῦ καὶ φώτιση τοῦ κόσμου,
Φλεβάρη, βλέβες μ' ἄν-νοιξε ἔς τίς βλέβες τῶβ βνάζιῶμ
Τῆλ. μου

Ἀρχιμηνιὰ κι ἀρχιχροινὰ κι ἀρχὴ τοῦ Γεναρίου,
πρῶτα γεννιέτι οὐ Χριστὸς κ' ὕστερ' ἄγιους Βασίλης
Λῆμν. (Πλάκ.)

Φεγάριμ μου τοῦ Ἐν-ναριοῦ ἀπού'σαι καλοῦ φέγου,
μῆλομ μου κατακότισνο, οἱ νέοι σὲ νδζηλεύου
Κάρπαθ. (Ἑλυμπ.) Συνών. γαττόμηνας, καλαντάρης, μισοχειμῶνος. 2) Ὁ μελαγχολικὸς καὶ δύστροπος ἄνθρωπος Κεφαλλ. Κύπρ.: Φρ. Εἶναι ἕνας Γενάρης (ιδιότροπος ἄνθρωπος) Κεφαλλ. Ἐν' Γεν-νάρης (ἐπὶ ἀνθρώπου, εἶναι σκυθρωπὸς) Κύπρ. 3) Ὁ βοῦς ὁ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα γεννηθεὶς Ἡράκλ. Ἡπ. (Κούρεντ. Πέρδικ.).

Ἡ λ. καὶ ὡς ὄν. Θῆρ. Σέριφ.

γεναρήσιος ἐπίθ. ἀμάρτ. γεναρήδος Ἡπ. (Πωγών.)
γυναρήδους Μακεδ. (Δεσκάτ.).

Ἐκ τοῦ ὄν. Γενάρης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ήσιος.

Ὁ ἔχων σχέσιν μὲ τὸν μῆνα Ἰανουάριον: Σπέρουμε κριθάρι γεναρήθο. Παγών. Ἐβαλα μνιὰ κλουθθαριὰ κ' ἔβγαλα γιναρήθα π'λλούλια Δεσκάτ.

γεναριάτης ὁ, Κρήτ. ἔν-ναριάτης Κίμωλ.

Ἐκ τοῦ ὄν. Γενάρης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιάτης.

Ὁ γεννηθεὶς ἢ γινόμενος κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἔνθ' ἄν.: Εἶναι ἔν-ναριάτης ὁ πετεινὸς Κίμωλ.

γεναριάτικα ἐπίρρ. Κέρκ. Πελοπν. (Γαργαλ.). — Σ. Δάφνης, Ν. Ἑστ. 25 (1939), 376 γεναργιάτικα Ἐρεικ. γενα'ριάτικα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γιναριάτ'κα Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἔναριάτικα Νάξ. (Ἀπύρανθ.).

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γεναριάτικος.

Κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἔνθ' ἄν.: Ἀνθίσανε οὐλές οἱ μυγδαλιές γεναριάτικα κ' ἔροξε χιόνι καὶ τίς ξέρανε Γαργαλ. Γενα'ριάτικα δὲ δαξιδεῦει κἀνας μὲ τό παπόρι Κίτ. Μάν. Μωρὴ, μὰ ἔναριάτικα θὰ σηκωθῇς μέσ'ς τῇ γαρδιὰ τοῦ χειμῶνα νὰ πᾶς ἔς τὴν Ἀθήνα; Ἀπύρανθ. Γιναριάτ'κα δὲ βααίνου Αἰτωλ.— Καὶ νὰ πού τῇ δεύτερῃ χρονιά, γεναριάτικα, στολίστηκε μὲ τ' ἄνθια τῆς ἡ μυγδαλίτσα Σ. Δάφνης, ἔνθ' ἄν.

γεναριάτικος ἐπίθ. σύνθ. γενα'ριάτικος Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γιναριάτ'κους Ἡπ. (Πλατανοῦς.) Θεσσ. (Τρίκ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἔναριάτικος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιναριάτ'κους Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ ὄν. Γενάρης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιάτικος ἢ ἔκ τοῦ οὐσ. γεναριάτης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

Ὁ τοῦ Ἰανουαρίου, ὁ κατὰ Ἰανουάριον λαμβάνων ὑπαρξιν σύνθ.: Τὸ πρὸ λαμπρὸ φεγγάρι εἶναι τὸ γεναριάτικο Ἀθῆν. Τὸ γεναριάτικο φεγάρι εἶναι σὰ μέρα Κρήτ. Γενα'ριάτικος ἥλιος (πολὺ λαμπρὸς) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Γεναριάτικη νύχτα (πολὺ σκοτεινὴ) Πελοπν. (Γεωργίτσ.) Κρὺο γεναριάτικο (δριμύ ψυχός) Πελοπν. (Κορινθ.) Ἐναριάτικο φεγάρι πὲς πῶς εἶναι. Λένε πῶς φέγει σὰ μέρα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἐναριάτικο γρὺο ᾖναι σήμερα αὐτόθ. Ἐναριάτικος καιρὸς αὐτόθ. Γιναριάτ'κον λιμόν' (πλήρης χυμοῦ κατὰ τὸν Ἰανουάριον) Σκῦρ. Γιναριάτ'κον ἀρνί, γι αὐτὸ εἶρι καλὸ Στερελλ. (Αἰτωλ.) Πρώιμα κατσίκια, γιναριάτ'κα Θεσσ. (Τρίκερ.) Κουνουπίδι γεναριάτικο Σῦρ. Γεναριάτικες βροχές - σπορές Λεξ. Δημητρ. || Φρ. Γιναριάτ'κα καλοκαιράκια (αἱ Ἀλκυονίδες ἡμέραι) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Εἶναι σὰ γεναριάτικο λεμόνι (εἶναι ὑγιής, εὐρωστός) Ἴων. (Κρήν.) || Γνωμ. Γεναριάτικο φεγάρι παρ' ὀλίγο σὰν ἡμέρα (διότι εἶναι πολὺ λαμπρὸν) Πελοπν. (Ἀναβρ.) Γεναριάτικο φεγγάρι κλάδευε καὶ μέρα μὴν ξετάξης (κατὰ τὸν Ἰανουάριον, ὅτε εἶναι πρὸς πανσέληνον, ἐπιτρέπεται τὸ κλάδευμα) Ἀττικ. Γεναριάτικα πουλλιά, αὐγουστιάτικα ἀβγά (τὰ κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἐκκολαπτόμενα ὀρνίθια τὸν προσεχῆ Αὐγουστον γεννοῦν) Πελοπν. (Δυρράχ.) Γεναριάτικα πουγιά, αὐγουστιάτικα ἀβγά (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Σίφν. Γεναριάτικο πουλλί, καλοκαιρινὸ ἀβγὸ (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Πελοπν. (Γαργαλ.) || Ποιήμ.

Ἐδῶ μιὰν ἄνοιξη καὶ τὸ χειμῶνα
μᾶς φέρν' ἡ γεναριάτικη λιακάδα
Μ. Τσιριμῶκ., Ἐκ. βιβλ., 20.

Καὶ τῆς γεναριάτικης | τῆς μυγδαλιᾶς ἡ χάρη
καὶ τ' ὄνειροσκέπασμα | πού ρίχνει τὸ φεγγάρι

